

UITSPRAAK REGIONALE KLACHTENCOMMISSIE MIDDEN - NEDERLAND
19 januari 2023 (mondelinge uitspraak 17 januari 2023)

Zitting: 17 januari 2023 te Amersfoort
De commissie bevindt zich in De Brink op het terrein van ...
De ondelinge behandeling heeft via beeld- en geluidsverbinding plaatsgevonden

Klachtnummer: KC 2023 – 004

1. De klacht

De klachtmelding en de aanvullende klachtmelding vermelden de volgende klachten.

1. Klaagster is het niet eens met de inname van haar autosleutel als vorm van verplichte zorg, te weten het aanbrengen van beperkingen haar eigen leven in te richten en de vaststelling van wilsonbekwaamheid.
2. Klaagster is het niet eens met het aangezegde aripiprazol depot. Zij heeft het niet nodig en zij krijgt last van ernstige stijfheid. Klaagster stelt dat zij niet wilsonbekwaam is en dat zij prima in staat is om haar belangen af te wegen.
3. Klaagster is het niet eens met het stiekem uitreiken van medicatie die zij niet wil en het ophogen van de dosering.
4. Klaagster is het niet eens met de kamer- en tascontrole.

Klaagster verzoekt om een schadevergoeding voor wat haar is aangedaan.

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvgz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 9 januari 2023 heeft de commissie de klacht van klaagster ontvangen en op 12 januari 2023 heeft de commissie een aanvullende klacht ontvangen.
- Klaagster heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Klaagster heeft twee schorsingsverzoeken ingediend, zie punt 2.3.
- Op 10 januari 2023 zijn aangeklaagden en de overige betrokkenen, zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klacht van klaagster in kennis gesteld.
- Op 10 januari 2023 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 17 januari 2023.
- De commissie heeft aangeklaagden verzocht een schriftelijke reactie op de klacht in te dienen. De commissie heeft geen schriftelijke reactie ontvangen.

- De commissie heeft op 16 januari 2023 van de pvp een toelichting op de klacht van klaagster ontvangen.
- De hoorzitting heeft op 17 januari 2023 plaatsgevonden.
- De beslissing, zie punt 7, is dezelfde dag aan klaagster, aangeklaagden en de pvp meegedeeld (telefonisch).

Alle betrokkenen zijn van de ingebrachte stukken in kennis gesteld.

2.3. Schorsingsverzoek

Klaagster heeft bij haar klachtmelding een schorsingsverzoek ingediend tegen de inname van de autosleutel, zoals bedoeld onder punt 1, zie hierboven.

De geneesheer-directeur is van oordeel dat het klaagster niet is toegestaan om zelf een auto te besturen. Dit naar aanleiding vanwege een recent ondergane heupoperatie waarvoor klaagster morfinepreparaten en pijnmedicatie toegediend krijgt. Klaagster wordt om die reden thans niet rijgeschikt geacht. Om reden van verkeersveiligheid wordt het niet verantwoord geacht de uitvoering van de maatregel in het kader van verplichte zorg te schorsen. Op grond hiervan heeft de voorzitter het verzoek afgewezen.

Klaagster heeft bij haar klachtmelding tevens een schorsingsverzoek ingediend tegen de depotmedicatie. Klaagster is in dit schorsingsverzoek, bij gebrek aan belang, niet-ontvankelijk omdat hiermee eerst na de hoorzitting gestart zal worden. In de beslissingsbrief van 9 januari 2023 staat immers als startdatum 18 januari 2023.

De beslissing van de voorzitter is aan alle betrokkenen meegedeeld.

3. De feiten – voor zover van belang

Klaagster is geboren op ... Zij is op 5 oktober 2022 met een lopende zorgmachtiging opgenomen vanwege ernstige maatschappelijke teloorgang en het mijden van zorg. Zij lijdt aan een persoonlijkheidsstoornis en/of een schizofreniespectrumstoornis of andere psychotische stoornis. Het ernstig nadeel is teloorgang. Klaagster woont in een sterk vervuilde woning, door de agitatie en verwaarlozing van haar eigen woning, geeft dit veel overlast waardoor zij agressie ten opzichte van zichzelf door burens oproepen, algemene veiligheid door de ernstige vervuiling was er een tijd terug in ieder geval ongedierte, wat ook bij burens overlast gaf. Haar onwil om hier wat aan te doen, maakt dat de gemeente haar huis gedwongen wil reinigen, omdat zij dit niet op vrijwillige basis toestaat.

Op 21 oktober 2022 heeft de rechtbank Midden Nederland, locatie Lelystad, een zorgmachtiging verleend tot en met 22 februari 2023, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding het toedienen van medicatie en het aanbrengen van beperkingen het eigen leven in te richten, zijn toegewezen.

Op 4 januari 2023 en op 9 januari 2023 heeft de zorgverantwoordelijke klaagster onderzocht en op 4 januari 2023 en op 9 januari 2023 zijn de voorgenomen beslissingen met haar besproken.

Op 4 januari 2023 en op 9 januari 2023 worden de beslissingsbrieven aan klaagster overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging en wordt klaagster namens de geneesheer-directeur schriftelijk in kennis gesteld van de

klachtwaardigheid van de beslissingen bij de klachtencommissie en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

De zorgverantwoordelijke stelt in de brief van 4 januari 2023 en van 9 januari 2023 dat de volgende verplichte zorg zal worden gegeven: het aanbrengen van beperkingen het eigen leven in te richten: het innemen van de autosleutel zodat klaagster geen auto kan rijden en het toedienen van medicatie in de vorm van intramusculaire medicatie: aripiprazol depot, vanwege een psychotische stoornis.

De zorgverantwoordelijke stelt dat er sprake is van een psychose en/of persoonlijkheidsstoornis en/of een cognitief verminderd functioneren. Er is sprake van een paranoïde psychotisch beeld.

De zorgverantwoordelijke stelt dat klaagster op dit moment niet in staat is tot een redelijke waardering van haar belangen ten aanzien van de verplichte zorg die zij zal krijgen. Zij stemt niet in met enige vorm van behandeling.

Op 4 januari 2023 is de aanvraag zorgmachtiging aan de Officier van Justitie gestuurd.

4. Toelichting van klaagster

Klaagster heeft ter zitting een toelichting op haar klacht gegeven; deze wordt hieronder samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hoe het met klaagster gaat antwoordt zij dat zij niet kan zeggen dat het heel goed met haar gaat. Zij vertelt dat de behandelaars haar zonder haar toestemming aripiprazol willen toedienen Dit is puur gif. Klaagster vindt het schandalig hoe er met haar wordt omgegaan. Klaagster wil absoluut geen aripiprazol, zij wil geen medicatie, noch oraal en ook niet in depot. Zij zegt wel valium te willen nemen.

Gevraagd hiernaar antwoordt klaagster dat zij belang heeft bij het gebruik van haar auto. Zij kan dan naar huis, naar de pedicure en haar werkring weer oppakken. Klaagster zegt bij haar passende cliënten te hebben en naar deze klantenkring toe te willen.

Gevraagd hiernaar antwoordt klaagster dat zij contact heeft met haar dochters, maar dat zij hen niet heeft verteld dat zij in de instelling is opgenomen. Volgens klaagster zijn haar dochters wel op de hoogte van de heupoperatie.

Gevraagd of klaagster alles heeft kunnen zeggen wat zij heeft willen zeggen en of er goed naar haar is geluisterd antwoordt zij dat zij één gesprek heeft gehad over de somatische klachten en dat zij geen antwoorden heeft gekregen. Zij heeft over een second opinion één gesprek gehad en dat een tweede gesprek is afgezegd. Klaagster zegt dat zij niet naar huis gaat met aripiprazol.

Gevraagd of de pvp nog aanvullingen heeft antwoordt zij dat zij in de beslissingsbrief van 4 januari 2023 bij het ernstig nadeel geen link ziet met de psychische stoornis. Klaagster heeft op 21 december 2022 een heupoperatie gehad. Zij is slecht ter been en de enige manier waarop zij zich kan verplaatsen is met de auto. De pvp vraagt waar de maatregel van het innemen van de autosleutel op is gebaseerd. Klaagster is direct gestopt met het gebruik van tramadol en zij kan zelf het beste haar pijn aangeven.

De pvp zegt voorts dat er geen officieel papier aan klaagster is verstrekt over de verhoging van de medicatie. Dat het besproken is zegt volgens haar heel weinig.

De pvp stelt dat er een dossierplicht is over de kamer- en tascontrole. Als dit niet is opgenomen in het dossier, dan geldt volgens haar het voordeel van de twijfel voor klaagster. Klaagster moet ook aanwezig zijn bij een controle. De pvp zegt dat niet meer te achterhalen is waar de tramadol van de huisarts is gebleven.

De pvp stelt dat als de klacht gegrond wordt verklaard zij een voorstel voor schadevergoeding zal doen.

5. Weerwoord van aangeklaagden op de klacht

Ter zitting hebben aangeklaagden een toelichting gegeven. Deze wordt hieronder samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd naar het huidig toestandbeeld van klaagster antwoordt mw. W. dat het toestandbeeld sinds een maand in stijgende lijn is. Klaagster is meer in samenwerking en er is in de afgelopen maand na de heupoperatie sprake van een grote verbetering. Mw. W. verwacht dat klaagster met een depot op termijn naar huis kan. Vandaag is er veel stress bij klaagster, dit heeft te maken met de hoorzitting.

Gevraagd naar de inname van de autosleutel antwoordt mw. W. dat klaagster de eerste week na de heupoperatie met de auto naar haar huisarts is gereden en tramadol heeft geregeld, waarbij voorgeschreven staat dat je niet mag autorijden. Over het fysieke deel stelt mw. W. dat de heup na de operatie minder flexibel is en autorijden gevaarlijk is.

Mw. W. voegt hieraan toe dat zij vanaf dit moment bereid is om klaagster hierover opnieuw te beoordelen. Zij zegt dat klaagster inmiddels geen tramadol meer gebruikt. Mw. B. vult hierop aan dat klaagster wilsonbekwaam is en de gevolgen van haar actie niet overziet. Zij is niet in staat tot een redelijke waardering van haar belangen aangaande haar psychiatrische stoornis, haar veiligheid en die van anderen. Het is lastig om het klaagster uit te leggen en afspraken over vervoer met haar te maken.

Gevraagd hiernaar antwoordt mw. B. dat er bij klaagster sprake is van achterdocht. Het is lastig om goed met haar in gesprek te komen. Zij zegt dat zij niets weet van haar voorgeschiedenis. Er is bij een eerdere opname met een rechterlijke machtiging sprake van een paranoïde psychose en desorganisatie, waarbij klaagster uitermate geagiteerd was. Op de vraag naar de drie differentialen genoemd in de beslissingsbrief van 9 januari 2023 antwoordt mw. B. dat er naar haar oordeel sprake is van een paranoïde psychose bij een persoonlijkheidsstoornis, waarbij de psychose wat verbleekt, maar de desorganisatie nog niet. Mw. B. zegt dat klaagster volgens haar geen contact heeft met haar kinderen.

Gevraagd naar de bijwerkingen van de medicatie antwoordt mw. W. dat het lastig is dat klaagster niet rechtstreeks met haar communiceert. Er is geen sprake van een goede samenwerking tussen klaagster en haar. De emotie van klaagster loopt zo snel zo hoog op. Mw. W. stelt dat de bijwerkingen kunnen worden bekeken bij de bijwerkingenpoli. Hierbij kan ook het resultaat met betrekking tot de verhoging van de dosering van de medicatie worden meegenomen. Mw. B. vult aan dat zij is meegegaan met de bijwerkingen, maar dat klaagster het inschakelen van de bijwerkingenpoli afwijst, hetgeen klaagster op de zitting bevestigt.

Gevraagd naar de medicatie antwoordt mw. W. dat de verhoging van de dosering zowel op 27 december 2022 en op 5 januari 2023 met klaagster is besproken. Het gesprek was kort en eenzijdig, maar het is wel aan klaagster meegedeeld, zoals ook uit de decursus blijkt.

Gevraagd hiernaar antwoordt mw. W. dat er op 21 december 2022 en op 4 januari 2023 op grond van de Huisregels van een kamer- en kastcontrole heeft plaatsgevonden. Op 21 december 2022, de datum van de heupoperatie van klaagster, is er een controle uitgevoerd. Er waren aanwijzingen en sterke vermoedens dat de kamer vervuild was en dat er spullen in strijd met de huisregels in de kamer aanwezig waren. Klaagster had op haar kamer drank, scharen, messen en medicijnen. In verband met de afdelingsveiligheid zijn bij de schoonmaak van de kamer ook bederfelijke spullen verwijderd. Mw. W. zegt dat zij meende dat de kamerschoonmaak voor klaagster een goede start was voor als zij terug kwam uit het ziekenhuis. Zij geeft aan dat zij wellicht vergeten is om dit te rapporteren. Mw. W. zegt dat er op de dag van de zitting een lijst is gemaakt van de spullen die op de kamer zijn ingenomen. Dit is verzaakt op het moment van de controle en de schoonmaak.

Op 5 januari 2023 heeft er een heuptascontrole plaatsgevonden in verband met de inname van de autosleutel. De tramadol die klaagster van de huisarts voorgeschreven heeft gekregen is niet gevonden in de tas. De auto is niet doorzocht. De tramadol die op 21 december 2022 op de kamer van klaagster is gevonden is teruggestuurd naar de apotheek.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

De commissie heeft bij de klacht de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechtbank op 21 oktober 2022 toegewezen zorgmachtiging en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvgz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvgz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Wat betreft deze *formele* aspecten van de verplichte zorg en de beslissingsbrieven van 4 januari 2023 en 9 januari 2023 stelt de commissie vast dat deze voldoen aan de wettelijke vereisten die hiervoor zijn gesteld. De commissie is wel van oordeel dat in de beslissingsbrieven de motivering van de wilsonbekwaamheid van klaagster beter had gekund, maar dat dit – mede gelet op de gegeven toelichting ter zitting - niet leidt tot een gegrondheid van de klacht.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrieven van 4 januari 2023 en 9 januari 2023 blijkt dat klaagster bij aangeklaagde bekend is met een psychische stoornis.

Ten aanzien van klachtonderdeel 1, 2.en 3.

De zorgverantwoordelijke heeft zich op 4 januari 2023 en op 9 januari 2023 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klaagster en haar onderzocht. Zij heeft op 4 januari 2023 en op 9 januari 2023 overleg met klaagster gehad over de voorgenomen beslissingen. De beslissingen zijn op 4 januari 2023 en op 9 januari 2023 op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. Beide keren is er overleg geweest met de geneesheer-directeur. De geneesheer-directeur heeft klaagster een afschrift van de beslissingen gegeven en haar op 4 januari 2023 en op 9 januari 2023 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissingen en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon.

De commissie acht door aangeklaagden voldoende aannemelijk gemaakt dat zonder de verhoging van de toediening van (depot)medicatie en de beperking het eigen leven in te richten: het innemen van de autosleutel zodat klaagster niet kan auto rijden, een zodanig psychotisch toestandsbeeld in stand blijft dat er zich bij klaagster ernstig nadeel voordoet in de zin van artikel 1.1. lid 2 onder a. Wvvgz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klaagster, voortvloeiend uit haar psychotisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit zonder de verplichte zorg leidt tot ernstig nadeel. De commissie is van oordeel dat de maatregel tot het beperken het eigen leven in te richten, te weten het innemen van de autosleutel, noodzakelijk is. Klaagster is op grond van haar paranoïde psychotisch beeld wilsonbekwaam en niet in staat om de gevolgen van haar actie te overzien. Klaagster is niet in staat tot een redelijke waardering van belangen ter zake de psychiatrische behandeling. Zij overziet vanwege haar psychiatrisch toestandsbeeld niet het gevaar voor haarzelf dat zij loopt door kort na de op 21 december 2022 ondergane heupoperatie als bestuurder in haar auto te gaan rijden. Bovendien creëert dit gedrag een algemeen veiligheidsgevaar.

Vorenstaande geldt ook ten aanzien van de wilsonbekwaamheid ten aanzien van de medicatie. Klaagster wil geen aripiprazol en is medicatie ontrouw. Dit heeft meerdere keren geleid tot toediening ervan per injectie waarbij klaagster zich (soms) agressief (spugen en slaan) heeft gedragen. Klaagster is niet in staat tot een redelijke waardering van belangen ter zake psychiatrische behandeling en veiligheid. De commissie is van oordeel dat op grond hiervan het wel of niet bereid zijn tot het nemen van de medicatie de klacht als zodanig al ongegrond is. Met aripiprazol in depotvorm kan klaagster immers op korte termijn met ontslag.

De commissie constateert ten aanzien van de klacht over de uitreiking en het zonder overleg ophogen van medicatie het volgende. Uit de decursus blijkt dat zowel op 27 december 2022 als op 5 januari 2023 de uitreiking en de verhoging van de medicatie is besproken. In een eerdere klachtmelding bij de commissie is de klacht over de aanzegging van de medicatie ongegrond verklaard. Een eerdere klacht van klaagster tot verhoging van de dosering is door de commissie niet-ontvankelijk verklaard. Er zijn aan het verhogen van de dosering geen eisen gesteld. Het overhandigen van een officiële brief is hiervoor niet aan de orde.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is.
Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan.

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagden tot het toedienen van (de verhoogde) aripiprazol medicatie en het innemen van de autosleutel voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. Wvvgz is voldaan.

De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de vorm van verplichte zorg (toediening van de verhoogde aripiprazol medicatie en het innemen van de autosleutel) op grond van artikel 8:9 Wvvgz **ongegrond**.

Ten aanzien van klachtonderdeel 4.

De commissie is van oordeel dat de kamercontrole op 21 december 2022 en de tascontrole op 4 januari 2023 op basis van de Huisregels van heeft plaatsgevonden. Er waren aanwijzingen en sterke vermoedens dat de kamer vervuild was en dat er spullen, in strijd met de huisregels, in de kamer aanwezig waren, hetgeen ook het geval bleek te zijn. Klaagster had op haar kamer drank, scharen, messen en (eigen) medicijnen. In verband met de afdelingsveiligheid zijn bij de schoonmaak van de kamer bovendien bederfelijke spullen gevonden en verwijderd. Het niet tijdig opstellen van een lijst van spullen die van de kamer namens aangeklaagden zijn verwijderd is kwalijk, maar dit vormverzuim is nadien hersteld door alsnog een lijst op te maken.

De commissie is voorts van oordeel dat de tascontrole noodzakelijk was om de autosleutel in te nemen en dat er geen alternatieve oplossingen waren. De commissie is op grond hiervan van oordeel dat aangeklaagden rechtmatig tot de controles zijn overgaan. De beide controles zijn naar het oordeel van de commissie bovendien noodzakelijk, omdat er een sterk vermoeden was dat klaagster medicatie, te weten tramadol, op een onjuiste wijze had verkregen en gebruikte.

De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de kamercontrole en de tascontrole derhalve **ongegrond**.

7. Beslissing

De commissie verklaart:

Klachtonderdeel 1.: **ongegrond**

Klachtonderdeel 2.: **ongegrond**

Klachtonderdeel 3.: **ongegrond**

Klachtonderdeel 4.: **ongegrond**

De commissie ziet, nu de klachten ongegrond zijn verklaard en er alsnog een lijst is opgemaakt, geen aanleiding om een schadevergoeding toe te kennen.

Deze beslissing is genomen door:

Dhr. mr. H.J. Deuring, voorzitter,
Dhr. drs. R. Mentjox, psychiater,
Dhr. drs. G.A. van Herk, algemeen lid.

In aanwezigheid van mw. mr. A.L. Duimel, ambtelijk secretaris (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klaagster en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.